

แบบรายงานการจัดการความรู้
มหาวิทยาลัยรังสิต

ชื่อประเด็นความรู้ การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ (Systematic Literature Review)

ความสอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์/ ประเด็นการจัดการความรู้

☒ การเรียนการสอนและการผลิตบัณฑิต	☒ วิจัย / นวัตกรรม
☐ ศิลปวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม	☐ การบริหารจัดการที่เป็นเลิศ
☐ ภาพลักษณ์ / ชื่อเสียงขององค์กร	☐ ความเป็นนานาชาติ

ข้อมูลของผู้จัดทำโครงการ/ ผู้ให้ความรู้

ชื่อ-นามสกุล ผศ. ดร. คณิตศร เทอดเผ่าพงศ์

รหัสบุคลากร 4723015 คณะบัญชี

1. Basic principle reported, Concept applications formulated – PLAN

หลักการและเหตุผล / ความสำคัญ / ประเด็นปัญหา *

จากการทํางานวิจัยระยะเวลาหนึ่ง พบปัญหาที่เกิดขึ้นในการทํางานวิจัยสำหรับนักศึกษาและอาจารย์ที่เป็นมือใหม่ในด้านการทํารีวิว คือ ปัญหาเรื่องการทบทวนวรรณกรรมยังไม่เป็นระบบ วรรณกรรมที่ทบทวนไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับงานวิจัยนั้น ๆ วรรณกรรมที่ทบทวนไม่ได้นำมาซึ่งการตั้งสมมติฐานและการสร้างกรอบแนวคิดหรือนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดระเบียบวิธีวิจัยในชิ้นงานนั้น ๆ และในการเขียนการทบทวนวรรณกรรมยังมีลักษณะไม่ผสมผสานแต่เป็นชั้นๆ ไม่มีการสังเคราะห์งานวิจัยในอดีต ทำให้งานวิจัยชิ้นนั้นๆ ยังขาดความสมบูรณ์ ความเหมาะสม ความเพียงพอ การทบทวนวรรณกรรมอย่างไม่เป็นระบบรวมถึงการเขียนบททบทวนวรรณกรรมอย่างไม่เหมาะสม ทำให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากงานวิจัยในอดีตได้อย่างเต็มที่ ขาดการนำงานวิจัยในอดีตมาต่อยอดทางวิชาการ ซึ่งปัญหานี้ มักจะพบบ่อยในผู้วิจัยรายใหม่ จึงทำให้งานวิจัยนั้น ไม่ได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของงานวิจัยในอดีต และการตีพิมพ์สำหรับงานวิจัยที่ขาดความสมบูรณ์ด้านการทบทวนวรรณกรรมในระดับชาติและนานาชาติอาจไม่ได้รับการตอบรับที่ดีจากวารสารชั้นนำต่าง ๆ

ความรู้ที่เป็นประเด็นสำคัญที่นำมาใช้

ผู้วิจัยที่สามารถเรียบเรียงการทบทวนวรรณกรรมได้ดี โดยส่วนใหญ่มีพื้นฐานในด้านการวิจัย มีประสบการณ์ในการทำวิจัย และเห็นความสำคัญของการวิจัย ทั้งในชิ้นงานปัจจุบันที่ตนเองทำอยู่หรือจากงานวิจัยที่นักวิจัยท่านอื่นทำ ประสบการณ์จากการทำงานวิจัยโดยตรง (Direct Experience) เป็นความรู้พื้นฐานที่สำคัญและอาจรวมถึงการมีประสบการณ์ในการยื่นขอทุนจากหน่วยงานภายนอก ทั้งในและต่างประเทศ เป็นส่วนผลักดันที่สำคัญให้ผู้วิจัยมีความรู้ความเข้าใจ และมีประสบการณ์ในการเขียนบททบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ

ดังนั้นการเขียนบททบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ ถูกต้องตามหลักวิชาการ จะทำให้บทความ หรืองานวิจัยนั้น ๆ ใช้ประโยชน์จากงานวิจัยชิ้นอื่นๆ ในอดีต ทำให้สามารถทำการวิจัยได้ถูกต้องตามแนวทางที่เหมาะสม และประหยัดเวลา เนื่องจากได้ใช้ประสบการณ์ และผลลัพธ์ ที่ได้จากงานวิจัยในอดีต

ประเภทของความรู้และที่มาของความรู้

ความรู้แบบชัดแจ้ง (Explicit Knowledge)

ความรู้จากคลังความรู้ของเว็บไซต์ระบบการจัดการความรู้ KM Rangsit University

(<http://lc.rsu.ac.th/km/Knowledgebase>)

เจ้าของความรู้/สังกัด _____

อื่น ๆ (โปรดระบุ) _____

ความรู้ที่ฝังลึกอยู่ในตัวคน (Tacit Knowledge)

เจ้าของความรู้/สังกัด _____

อื่น ๆ (ระบุ) _____

วิธีการดำเนินการ *

ในการจัดทำบททบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนดังนี้

1. ทำการบันทึกเนื้อหา ทฤษฎี ตัวแปร สถิติ หรือข้อมูลที่สำคัญ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นหรือมีความสัมพันธ์กับงานวิจัยที่กำลังทำ
2. จัดทำบรรณานุกรมโดยระบุชื่อผู้เขียน ปีที่พิมพ์ ชื่อบทความ/ตำรา ชื่อวารสาร เลขหน้า ตามหลักการอ้างอิง และใช้ตารางสังเคราะห์ (Synthesis Matrix) เป็นเครื่องมือในการจัดทำบททบทวนวรรณกรรม (ดูตารางที่ 1: ตัวอย่างตารางสังเคราะห์) โดยการจัดทำบรรณานุกรมสามารถใช้ Software ในการจัดทำ การอ้างอิง (Citation) และ บรรณานุกรมท้ายบท (Reference) ได้
3. ทำการย่อและสังเคราะห์วรรณกรรมนั้นให้เป็นเนื้อเดียวกัน โดยวิเคราะห์จากตารางสังเคราะห์และเขียนผนวกเข้าด้วยกัน ทั้งนี้ผู้วิจัยควรเขียนบททบทวนวรรณกรรมจากการย่อหรือสังเคราะห์วรรณกรรมที่ค้นคว้า มา ไม่ควรใช้วิธีตัดต่อหรือย่อเนื้อหาของแต่ละบทความและนำมาเรียงกันย่อหน้าต่อๆ กัน
4. ผู้วิจัยสามารถเขียนบททบทวนวรรณกรรมตามหัวข้อ (Topics) หรือตามประเด็น (Points) การศึกษาที่ได้กำหนดไว้ ทั้งต้องเขียนในเชิงวิเคราะห์ว่าในแต่ละประเด็นนั้น มีความรู้ ทฤษฎี หรือแนวคิดอะไรที่เกี่ยวข้องบ้าง และในกรณีที่มีงานวิจัยหลาย ๆ ชิ้นที่มีข้อสรุปร่วมกันหรือมีข้อสรุปขัดแย้งกัน ผู้วิจัยต้อง

เขียนในลักษณะสังเคราะห์ประเด็นที่เหมือนหรือแตกต่างกัน การเขียนตรงจุดนี้เป็นประโยชน์อย่างมาก ในกำหนดแนวทางในงานวิจัยของงานชิ้นปัจจุบัน และเป็นแนวทางในการกำหนดสมมติฐาน กรอบแนวคิด แนวทางและรูปแบบการวิจัย

5. ทำการอ่านทบทวนในสิ่งที่เขียน และภาษา เนื้อหา ให้มีความเหมาะสม สร้างความเป็นเอกภาพของงานวิจัยชิ้นนั้นที่ไม่เหมือนกับงานวิจัยในอดีต แต่เป็นการต่อยอดการวิจัยโดยมีงานวิจัยในอดีตเป็นพื้นฐาน

2. Prototype testing in an operational environment - DO

ผลการดำเนินการ การนำไปใช้ หรือการลงมือปฏิบัติจริง อุปสรรคหรือปัญหาในการทำงาน

จากขั้นตอนการทำการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ สามารถสร้างตารางสังเคราะห์ที่ได้ตั้งตารางที่ 1 ข้างล่างนี้ ซึ่งตารางนี้ เป็นเพียงตัวอย่างของการรวบรวมทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยสมมติว่ามีทฤษฎีที่เกี่ยวข้องอยู่จำนวน 2 ทฤษฎี และมีตัวแปรที่สามารถรวบรวมได้จากงานวิจัยในอดีตจำนวน 6 ตัวแปร ซึ่งจำนวนนี้จะสามารถเพิ่มขึ้นมากกว่านี้ ตามการทบทวนวรรณกรรมจากเอกสารที่เกี่ยวข้องเช่นจากบทความวิจัย จากหนังสือ จากรายงานของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน จากหนังสือพิมพ์ หรือสิ่งพิมพ์ในลักษณะอื่น และเมื่อได้ตัวแปรมาแล้ว ก็นำมาใส่ในตาราง และมีรายชื่อของผู้แต่งหรือชื่อของนักวิจัยที่เป็นเจ้าของวรรณกรรมนั้น ๆ เป็นหัวตารางในแนวขวาง ทั้งนี้รูปแบบแนวตั้งและแนวนอนสามารถสร้างสลับกันได้แล้วแต่ความถนัดของผู้รวบรวมวรรณกรรม และมีการให้เครื่องหมายถูก (✓) หมายถึงการกล่าวอ้างอิงถึงตัวแปรหรือทฤษฎีนั้น ๆ ในงานวิจัยของผู้แต่งใด และในตอนท้ายของตารางทั้งในแนวตั้งและแนวนอน อาจมีการรวมจำนวนทฤษฎี และจำนวนตัวแปรที่อ้างอิงโดยผู้แต่งนั้น ๆ (รวมแนวนอน) และรวมจำนวนผู้วิจัยที่อ้างอิงถึงทฤษฎีและตัวแปรนั้นๆ (รวมแนวตั้ง) ทั้งนี้ ตารางสังเคราะห์นี้สามารถปรับได้ตามความประสงค์ของการใช้งานและปรับให้เหมาะสมตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ขอบเขตของการศึกษา ตัวแปรที่สนใจ และผลสรุปที่สำคัญของแต่ละวรรณกรรม เป็นต้น

ตารางที่ 1: ตัวอย่างตารางสังเคราะห์

	Ref.1 Altman (1996)	Ref.2 Rickard (2010)	Ref.3 Thong (2015)	Ref.4 Dragos (2014)	Ref.4 Twang (2000)	จำนวนนับ
ทฤษฎี - 1	✓	✓		✓	✓	4
ทฤษฎี - 2	✓		✓	✓	✓	4
ตัวแปร A001	✓		✓	✓		3
ตัวแปร A002	✓	✓				2
ตัวแปร A003	✓	✓	✓		✓	4
ตัวแปร A004		✓	✓		✓	3
ตัวแปร A005			✓	✓	✓	3
ตัวแปร A006	✓			✓		2
จำนวนทฤษฎี	2	1	1	1	2	
จำนวนตัวแปร	4	3	4	3	3	

อุปสรรคหรือปัญหาในการทำงานโดยส่วนใหญ่จะมาจากการขาดประสบการณ์ของผู้วิจัยที่ทำการรวบรวมวรรณกรรม สำหรับนักวิจัยที่ยังไม่เคยมีประสบการณ์ในการทำการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ การอ่านวรรณกรรมแต่ละชิ้นและนำข้อมูลที่สำคัญมาลงในตารางสังเคราะห์อาจใช้เวลามาก แต่เวลาการนำข้อมูลมาบันทึกลงในตารางสังเคราะห์จะลงน้อยลงเมื่อผู้วิจัยมีประสบการณ์มากขึ้น ปัญหาอีกอันหนึ่งซึ่งอาจจะเป็นปัญหาใหญ่สำหรับนักวิจัยมือใหม่คือ การมองหาประเด็นที่สำคัญในการสังเคราะห์ และการเขียนผนวกความสำคัญเข้าด้วยกัน ซึ่งถือเป็นศิลปะในการเขียนที่ผู้วิจัยจะต้องฝึกฝน อย่างไรก็ตาม เมื่อผู้วิจัยทำการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบนี้บ่อยครั้งมากขึ้น จะใช้เวลาในการสังเคราะห์ข้อมูลที่น้อยลง

3. Proven through successful mission operation, Objectives and Key Results for Knowledge Management - CHECK

การตรวจสอบผลการดำเนินการ การนำเสนอประสบการณ์การนำไปใช้ สรุปและอภิปรายผล บทสรุปความรู้หรือความรู้ที่ค้นพบใหม่ *

การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบจะช่วยให้ผู้วิจัยสามารถนำเนื้อหา (Contents) ที่รวบรวมได้จากตาราง มาเขียนในบททบทวนวรรณกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเขียนเชื่อมโยงจากผู้แต่งท่านหนึ่งไปยังอีกท่านหนึ่ง และมีประเด็นในการเขียน นอกจากนี้เมื่อทำการเขียนบททบทวนวรรณกรรมแล้ว ผู้เขียนสามารถใช้ Software ในการตรวจจับการคัดลอก (Plagiarism) ได้ เพื่อให้มั่นใจว่า การเขียนนั้นไม่ได้เป็นการลอกเนื้อหาจากวรรณกรรมใดในอดีต โดย Software ที่มักนิยมใช้ในการตรวจการคัดลอก เช่น Copyspace.com; Grammarly.com; Plagscan.com; Turnitin.com และ Plagium.com เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การใช้ Software การตรวจจับการคัดลอก เป็นเพียงเครื่องมือที่ช่วยในการตรวจจับว่ามีส่วนใดของเนื้อหาในบทความเหมือนกับเนื้อหาของนักวิจัยท่านอื่น หรืองานเขียนท่านอื่น โดยระบบจะระบุเปอร์เซ็นต์ความเหมือนและเนื้อหาส่วนที่เหมือน จะได้รับการไฮไลท์ และสามารถสืบค้นได้ว่า เนื้อหาดังกล่าวนั้นมาจากแหล่งใด อย่างไรก็ตาม Software มิได้ช่วยในการสังเคราะห์วรรณกรรม เพียงแต่ช่วยตรวจจับว่ามีเนื้อหาเหมือนกับวรรณกรรมในอดีตหรือไม่เท่านั้น

4. Objectives and Key Results for Knowledge Management - ACT

ข้อเสนอแนะในการดำเนินการในอนาคต หรือการดำเนินการเพื่อสามารถนำไปสู่การเป็น Good Practice *

ในการทำการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ อาจารย์ผู้สอน หรือผู้วิจัย ควรทำการถ่ายทอดวิธีการทำการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบนี้ไปยังอาจารย์หรือนักวิจัยมือใหม่ และถ่ายทอดไปยังนักศึกษา โดยเฉพาะนักศึกษาที่ทำงานวิจัยอันเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา การให้คำแนะนำการทบทวนวรรณกรรมอย่างถูกต้อง จะเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการสร้างงานวิจัยที่มีการต่อยอดงานวิจัยในอดีต และสามารถสร้างบทความวิจัยที่เป็นที่ยอมรับ ได้รับการตอบรับการตีพิมพ์ในระดับชาติและนานาชาติได้

สำหรับการดำเนินการในอนาคต ผู้วิจัยอาจมีการสร้างระบบในการทบทวนวรรณกรรมเป็นของตนเอง หรืออาจใช้ Software ช่วยในการรวบรวมวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ เช่น Software Nvivo, Atlas.TI ซึ่งเป็น Software ที่ช่วยในการจัดทำระบบการวิเคราะห์ของงานวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยสามารถนำบทความที่เป็นวรรณกรรมในอดีตเข้าสู่ Software และจัดทำ Node ต่าง ๆ สร้าง Theme ในงานวรรณกรรมที่อยู่ในระบบได้ อย่างไรก็ตาม Software ดังกล่าวยังมีราคาค่อนข้างสูง การเข้าถึง Software ดังกล่าวอาจมีอยู่ในวงจำกัด ซึ่งปกติ

ควรได้รับการสนับสนุนงบประมาณการจัดซื้อจากสถาบันต้นสังกัด การจะนำไปสู่การเป็น Good Practice ได้นั้น ต้องได้รับการสนับสนุนจากหลายฝ่าย ตัวผู้วิจัยเอง ต้องมีการเรียนรู้และพยายามเขียนบทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ หน่วยงานต้นสังกัด หรือสถาบันการศึกษาอาจต้องมีการอบรมที่เจาะลึกเฉพาะเรื่อง มีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ และการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานหรือสถาบันต้นสังกัด ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนการฝึกอบรม การสนับสนุนใน Software เพื่อให้การเขียนบทบทวนวรรณกรรมสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ